

експериментальних невідповідностей. Завдяки Лакатосу наука розглядається як динамічний процес, що містить внутрішню логіку розвитку.

Література

1. Історія філософії: навчальний посібник / Салій А. В., Зінченко Н. О., Біланов О. С. – Полтава: Дивосвіт, 2018. – 192 с.

2. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. – 440 с.

Тоберт Олександр Юрійович

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасєв О.М.

Державний біотехнологічний університет

ЕТИКА В ЕПОХУ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Технологічний прогрес, що супроводжує людство протягом останніх десятиліть, значно змінив не лише спосіб нашого життя, але й самі основи філософських рефлексій про моральність та етичні цінності. Технології стали невід'ємною частиною повсякденного існування, впливаючи на такі сфери, як комунікація, медицина, економіка та освіта. У цих нових умовах виникає необхідність переосмислити поняття моральної відповідальності, свободи, приватності та людської автономії. В умовах цифрової епохи нові етичні дилеми вимагають адаптації філософських систем до реалій, які швидко змінюються.

Сучасні технології, такі як штучний інтелект, біотехнології, великі дані та соціальні мережі, не лише розширюють межі людських можливостей, але й створюють нові етичні дилеми. Одним із найскравіших прикладів є технологія редагування геному, яка відкриває шлях до так званої "генної інженерії людини". Науковий прорив у цій галузі ставить перед філософами питання про межі людської природи: чи має людина моральне право втручатися у процеси еволюції та змінювати власний генетичний код? Противники генної інженерії стверджують, що такі дії загрожують розірванням фундаментальних зв'язків між природою та людиною, а також можуть призвести до непередбачуваних наслідків для суспільства.

Ще однією проблемою є використання штучного інтелекту (ШІ) в різних сферах життя. ШІ здатен приймати рішення автономно, що піднімає питання відповідальності: хто повинен нести відповідальність за помилки машин, особливо якщо вони призводять до шкідливих наслідків для людей? Це питання є особливо актуальним у сфері військових технологій, де автономні бойові дрони можуть здійснювати атаки без втручання людини. У цьому контексті постає необхідність розробки нових етичних рамок для використання таких технологій.

Біоетика є одним із центральних напрямів сучасних філософських рефлексій, пов'язаних із розвитком технологій. Генна інженерія, штучні органи та трансплантація, репродуктивні технології та евтаназія ставлять перед людством складні етичні питання. Чи можемо ми вважати морально виправданим втручання в природні процеси задля покращення якості життя? З одного боку, біотехнології відкривають нові горизонти у лікуванні невиліковних хвороб, покращенні здоров'я та збільшенні тривалості життя. З іншого боку, такі втручання можуть призвести до нерівності, оскільки доступ до новітніх медичних технологій часто обмежується фінансовими можливостями окремих людей та країн. Проблема нерівності в доступі до медичних інновацій також викликає питання справедливості. Етика повинна зосередитися на тому, як забезпечити рівний доступ до біотехнологій для всіх соціальних груп, що особливо актуально в контексті глобальної пандемії COVID-19. Питання вакцинації та доступу до медичних ресурсів стали показовими прикладами того, як технологічний прогрес може посилювати або, навпаки, вирішувати проблеми соціальної нерівності.

Штучний інтелект вже змінив багато сфер нашого життя, і це тільки початок. Однією з найбільш обговорюваних тем є вплив автоматизації на ринок праці. Автономні системи здатні виконувати складні завдання, що раніше вимагали людської участі. З одного боку, це може

підвищити продуктивність і зменшити кількість помилок. З іншого боку, автоматизація може призвести до масового безробіття та соціальної нерівності. Філософська етика повинна вирішувати питання про те, як інтегрувати ШІ в суспільство без негативних соціальних наслідків.

Окрім того, штучний інтелект викликає питання про соціальну взаємодію та етичність алгоритмів, які керують нашими цифровими світами. Алгоритми, що використовуються соціальними мережами, часто формують інформаційне середовище користувачів, маніпулюючи їхніми уподобаннями. Це призводить до так званих "інформаційних бульбашок", коли люди опиняються в середовищі, де їм показують лише ті дані, які підтверджують їхні вже сформовані переконання. Це може сприяти поляризації суспільства та втраті здатності до критичного мислення.

Розвиток інформаційних технологій призвів до того, що питання захисту приватності набуло особливого значення. У цифровому світі кожен наш крок залишає слід, який може бути використаний корпораціями або урядами для контролю та маніпуляцій. Великі корпорації збирають та аналізують дані про користувачів, створюючи докладні профілі кожної особи, що дає їм можливість впливати на поведінку людей, їхні покупки, політичні уподобання та навіть особисті стосунки. Окрім того, технології спостереження, такі як камери з розпізнаванням обличчя, викликають побоювання щодо контролю за громадянами та порушення їхніх прав на приватність. Уряди багатьох країн використовують такі системи для моніторингу та контролю населення, що може призводити до обмеження свободи слова та переслідування політичних опонентів. Виникає необхідність вироблення нових етичних стандартів для захисту приватності у цифрову епоху. Важливою стає розробка міжнародних нормативних актів, які б регулювали обробку персональних даних та гарантували їх безпеку. Захист приватності є ключовою умовою збереження свободи та автономії особистості в умовах глобальної цифровізації.

Етика в епоху технологій вимагає постійного переосмислення традиційних цінностей. Філософи та етики повинні шукати нові шляхи адаптації моральних принципів до реалій, в яких цифрові технології стають дедалі впливовішими. Важливим завданням для майбутньої етики є пошук балансу між розвитком технологій та збереженням людських цінностей. Це включає не лише захист прав особистості, але й питання екологічної відповідальності, соціальної рівності та етики штучного інтелекту.

Швидкий розвиток технологій створює нові дилеми, які вимагають як критичного осмислення, так і розробки нових етичних парадигм. Філософська рефлексія щодо цих проблем має ключове значення для формування етики майбутнього, яка буде здатною адекватно реагувати на виклики сучасності.

Тронько Сергій Тарасович

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Кобелева Д.Л.

Державний біотехнологічний університет

ІМПРЕ ЛАКАТОШ ТА ЙОГО ВНЕСОК У НАУКОВУ ТЕОРІЮ

Постпозитивізм це термін який не має загальноприйнятого й однозначного визначення. Найчастіше під цим терміном розуміють низку теорій в різних галузях, таких як теорія свідомості, епістемологія, наука філософії та інші. Під суттю постпозитивізму найчастіше розуміють спроби перегляду деяких базових положень і принципів логічного позитивізму.

Однією з ключових подій, яка вплинула на появу нового напрямку, стала публікація англійською мовою книги Карла-Раймунда Поппера «Логіка наукового дослідження» 1959 року. В ній автор обговорює принцип фаліблізму, відповідно до якого, будь-яке наукове знання може бути помилковим і тому завжди є гіпотетичним. Ріст наукового знання відбувається за допомогою висування й критики гіпотез, їх фальсифікацій. Таким чином, К.-Р. Поппер вводить правило фальсифікування, згідно з яким теорія є науковою коли допускає